

Opponensi Vélemény
Juhász Kristóf Diploma Tervéhez
Teleki-tér, Piac

„Hadd mondjalak el, te piac
piac Te, kit megvet az ünnepi szónok
....
Lüktetve zsibongasz. Az élet ütemére
Pezsgesz előttem.”

Pontos hangulati jelentés A Piacról. A helyről, ami nem csak egy kereskedelmi funkciót betöltő egység, hanem egy közösség nyilvános fóruma. A piac milyensége és működése pontos lenyomata az azt használók szociális, társadalmi és kulturális helyzetének. Felmerül a kérdés: Szükség van-e egyáltalán piacra? Akarunk-e személyes kapcsolatba kerülni egy idegen emberrel, akit itt éppen kofának neveznek? A vásárlás bizalmi aktus. Amit megveszek, megeszek, amivel legszorosabb fizikai kapcsolatba kerülök, honnan való? Ipari termék, vagy élelmiszer? Azt gondolom az ember génjeibe nagyon mélyen kódolt a közösséghez tartozás eszménye. A piacon vásárlás, lézengés, nézelődés, a pusztá jelenlét egy közösséghez tartozás megnyilvánulási formája és igénye. Elég nagy szükség van ma ilyen működő keretek létrehozására.

Kristóf egy ilyen hely megalkotására vállalkozott.

A helyszín fantasztikus! Teleki-tér. Száz éves eldugott pléh-piac. Bódék. Villamos pálya. Rendezetlen park. Az idegen arcot gyanúsán szemlélő helyi „Májerek”. A talponállóban a világ megváltásáról értekező baseballsapkás nyugdíjasok. Egyszóval sűrű életszag. Valóságos. Túl kitalált, túlrendezett, túl steril környezetünkben már-már nosztalgiával gondolok az ilyenfajta helyekre. Pilinszky gondolata jut eszembe a szépről: „A műanyagot még műanyagabbá tenni, hogy az már sikítson. Na, ez a szép”

A tervező egy másik építészeti megoldást választott. Új helyzetet teremtett. Az L alakú tér egészét vette alapul, és a piacot a szorított háromszögből térbe helyezte és térformálónak tette. A városi beépítési kontextus részévé alakította. Az épület viselkedése természetes. A forgalmas Fiumei útra és a Teleki-téri lakótömb felé zár. A mellette lévő két térre nyit. Ezzel egy komplex tervezési feladatkör nyílt meg. Mit lehet kezdeni ezekkel a terekkel? Hogy lehet, kell-e integrálni a piachoz, vagy egy egészen más történetről van szó? Egyszóval foglalkozást igényel. Ezt a törődést hiányolom az amúgy briliáns beépítési helyzet hozadékaként.

Az építészeti formáltság tiszta, eszköztelen, már-már jellegtelen és pozitíve unalmas. Ideális keret egy folyton változó lüktető világnak.

Az anyagválasztás telitalálat. Zsalukő. Ennek üzenet értéke nem kikerülhető. Építészeti gyakorlatunkban a nem látszó pincék, hátsó kerítések, alapozások, takart támfalak szégyellni való rutinos építőeleme. De anyag! Meg lehet fogni, egymásra rakni és különösebb szakértelem nélkül egy teleki-téri piacot, vagy éppen templomot építeni. (Szabó István, Farkasréti-tér) Az anyag átminősülésének lehetünk tanúi. Az építészeti szándék legadekvátabb anyagi formája. Ordítóan őszinte és hiteles.

Szándékolt, hogy a ház építéséhez helyi, magdolna-negyedi erőket is be kell (lehet) vonni. A lakók erős túlzással maguknak építenek piacot. Legalábbis úgy érezhetik, hogy az övék. Egyfajta városi kaláka.(Lásd: Gang Csapat). A realitást nem ismerem, de a gondolatban hiszek.

Az építés közösségi üggyé válhat. Ha közöm van hozzá, érzelmileg kötődöm, akkor nem graffitizem össze, de használom. Ebből az együttélésből egyedi, semmivel össze nem téveszthető mikroklíma alakulhat ki, amit nevezhetünk teleki tériségnek is. Talán ez a legfontosabb hozadéka a terv felvetésnek.

A terv üzenetének világos kifejezője a grafika. A helyszínrajznál érzek némi bizonytalanságot, ami az olvashatóságot gyengíti. A burkolati elemek különbségei összefolynak, öncélú rajzi jelekké válnak.

A piac működése képletszerűen logikus és tiszta.

Jó helyen koncentrált a gazdasági feltöltés és a lehajtó rámpa. Egyértelmű a pincetérben a személy és teherforgalom különválasztása. A földszinten a zárt egységek a térfalakra épülnek, annak szerepét erősítve. A nyitott zöldséges standok a térben úsznak az átlátást nem akadályozva, de a helyet finoman artikulálva.

Zavaró, hogy a standok egymásra és nem a térre néznek. A gombavizsgáló vizesblokk melletti elhelyezése méltatlan. Mértékadó, hogy az épület fűthető részét geotermikus energiával temperálják. Jó látni, hogy a légkondik külső egységei, amik előbb-utóbb úgyis felkerülnek egy ilyen házra, eleve tervezettek. A büfék raktárainak külső megközelítését hiányolom, mindamelllett, hogy értem a homogén fal építészeti szándékoltóságát.

A piac, mint árusítóhely tehát jól működik, de mi van, ha nincs piacnap. Szívesen látnék egy vasárnap délutáni pillanatfelvételt, amikor nincsenek árusok. Ez a kérdéskör szorosan összefügg a már említett két tér sorsával is. Egy kertépítészeti, parkrendezési réteggel az épített keretet könnyen lehetne beágyazottá tenni, amit egyébként az épület felülnézeti rajza és anyaghasználata már eleve sugall.

„...Mégis szép ez, mégis ez az élet
S hallgatom, hogy dalol keserűt, édeset.
Hallom én a dalát: „alma és ibolya”
(Kosztolányi Dezső, Piac)

A fentiek alapján Juhász Kristóf tervét a tisztelet Bizottság figyelmébe ajánlom.

Nagy György
(építész)